

VP: gazdabaráttá kell tenni!

A Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége a Vidékfejlesztési Program elfogadása óta folyamatosan megosztja észrevételeit, hogy mik nehezítették és nehezítik meg még ma is az uniós források igénybevételét. Szeptember 2-án Nagy Tamás elnök, Horváth Gábor főtítkárs és Máhr András főtítkárhelyettes sajtótájékoztatón mondták el tényyszerűen, hogy miért vannak ma is súlyos feszültségek a Vidékfejlesztési Programban, és hogy miként folytatódnak a gazdák megpróbáltatásai.

Nagy Tamás azzal kezdte mondandóját, hogy a Vidékfejlesztési Program végrehajtásával kapcsolatban 2016 óta már számos alkalommal jelezte az érdekképviselet, hogy komoly problémákat tapasztalnak a rendszer működésében. A MOSZ azért fordult most is a nyilvánossághoz, mert ezek a problémák továbbra sem oldódtak meg. Közeledik a 2014–2020 közötti európai uniós vidékfejlesztési program lezárása, és jól látszik, hogy a program nem úgy sikerült, ahogyan a gazdák elvárhatták volna.

Nagy Tamás az utóbbi 3 év tapasztalatai alapján jelezte az újabb problémákat. Mint elmondta, a beruházási támogatások indokolatlanul hosszan elnyúló elbírálása alatt a beruházási költségek drasztikusan, mintegy 30 százalékkal megemelkedtek. Az idővesztés és a költségek növekedése miatt a gazdáknak újra kellett gondolniuk fejlesztési programjaikat, és változásvezetési kérelem keretében kellett módosítaniuk pályázataikat. A több, mint 25 ezer benyújtott változásvezetési kérelem elbírálásához újabb fél évre volt szükség. A MOSZ a VP irányítóinál többször kezdeményezte, hogy az elfogadhatatlanul lassú ügyintézés miatt a gazdákat terhelő többletköltségeket legalább részben kompenzálják. Az államtitkárság azt állította, hogy az európai uniós szabályok ezt nem teszik lehetővé – holott a szabályok szerint erre lett volna mód.

Mindennek a következményei tettenérhetők az agrárberuházások alakulásában. A kedvező közgazdasági környezet ellenére a mezőgazdasági beruházások színvonala drasztikusan visszaesett 2014-hez képest, és még 2018 évében sem értük el a 2014-es szintet, jelentette ki Máhr András. Modernizáció és a hatékonyság javítása beruházások nélkül elképzelhetetlen, és a magyar mezőgazdaság 1 év beruházási színvonalát veszítette el az elmúlt 4 évben. Mára egyértelművé vált, hogy a tervezett beruházások

egy része nem valósul meg, illetve a mégis végrehajtott beruházások műszaki tartalma sok esetben alacsonyabb lesz az eredetileg tervezettnél.

A beruházási pályázatot benyújtó gazdálkodók ez évben szembesültek azzal, hogy a nekik megítélt uniós támogatások egy részét adóként be kell fizetniük a költségvetésbe. Ez azt jelenti, hogy az unióban egyébként is legkisebbnek számító, 15 százalékos nemzeti költségvetési hozzájárulás a fejlesztések esetében valójában tovább csökken 11,4 százalékra. A MOSZ felvetésére a Pénzügyminisztérium úgy reagált, hogy a probléma jogos, de azt érdemben a VP-államtitkárság tudná orvosolni.

Az is probléma az elnök szerint, hogy a pályázatbírálatok elhúzódása miatt több nyertes termelő „nem volt jogosult lehívni” a neki megítélt támogatások egy részét. Ugyanilyen probléma övezi a termelői csoportok támogatásait is. A jól működő korábbi rendszert úgy változtatták meg, hogy szétválasztották a termelői csoportok elismerését és támogathatóságuk megállapítását. Azt már a főtítkárs jegyezte meg, hogy szaktanácsadásra mindennél nagyobb szüksége lett volna 2015–2016-ban a gazdáknak, viszont a támogatott szaktanácsadás mind a mai napig nem működik. Az erre rendelkezésre álló 30 milliárd forintos keretnek alig több mint 10 százaléka 3,5 milliárd forint jutott el a 11 pályázóhoz.

A pályázatok elbírálása az államtitkárság álláspontja szerint azért húzódott el, mert rendezetlen volt az áfakérdés és a hozzá kapcsolódó elszámolástechnika. Mint köztudott, az úgynevezett kompenzációs felárra jogosult kistermelők nem jogosultak az áfa visszaigénylésére. Nekik tehát a szaktanácsadás után áfafizetési kötelezettségük keletkezik: a szaktanácsadás költségeinek 10 százalékát kell állniuk, valamint a 100 százaléka után 27 százalékos adót kell

fizetniük. A problémát az államtitkárság végül úgy rendezte, hogy a szaktanácsadók „vállalják át” a gazdától az áfát, amit a szaktanácsadók többlettámogatásként igényelhetnek az uniós forrásból – amely összeget ezt követően befizetnek a költségvetésnek. Csakhogy ez azt jelenti, hogy a támogatásnak ez a része sem a gazdákhöz kerül, hanem a költségvetésbe.

Az előzőek alapján nem véletlen, hogy a költségvetési törvényben előirányzott kifizetési tervek eddig egyetlen évben sem teljesültek. Az államtitkárság kommunikációja szerint 2019 végén, 2020 első félévében kell sort keríteni a beruházási támogatások nagyobb szeletének lehívására. Ennek ellenére a 2020. évi költségvetés az idei évhez képest 70 milliárd forinttal kisebb kifizetési előirányzattal számol. Ez már forrásvesztést is előrevetíthet, amit jó volna elkerülni. A VP a 2014–2020 közötti időszakban 1332,5 milliárd forint kifizetését teszi lehetővé, amiből mostanáig mintegy 450 milliárd forint lehívása történt meg, mondta a főtítkárhelyettes.

A MOSZ maximálisan egyetért az Agrárminisztérium azon álláspontjával, hogy a magyar mezőgazdaság leszakadása csak a modernizáción keresztül állítható meg, mondta Horváth Gábor. De a Vidékfejlesztési Program eddigi gyakorlata e cél megvalósítása ellen hat. Ahhoz, hogy ezek az érdekek megvalósulhassanak, érdemben felül kell vizsgálni a VP eddigi gyakorlatát: gazdabaráttá kell tenni. A hátralévő időben mindent meg kell tenni a láthatóan több jogcímen is beragadó, illetve a rosszul tervezett források átcsoportosítása és gazdabarát elköltése, a források maximális lehívása érdekében. A jelenlegi program során elkövetett hibák tanulságait már most le kell vonni annak érdekében, hogy a 2021–2027-es pénzügyi ciklusban ne ismétlődhessenek meg.

H. Gy.